

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“
ФАКУЛТЕТ
„ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ, ЗДРАВНИ ГРИЖИ И СПОРТ“
Благоевград 2700, ул. Иван Михайлов 66, Тел.: 073/ 588 530, Факс: 073/ 88 55 01
E_mail: fozs@swu.bg

КАТЕДРА „МЕДИКО-СОЦИАЛНИ НАУКИ“

Утвърдил:
Декан на ФОЗЗГС:
Доц. д-р М. Симонска

КОНСПЕКТ ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО МАГИСТЪРСКА ПРОГРАМА
„СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ“
със срок на обучение 4 семестъра
(въведен през учебната 2023/2024 година)

1. Същност, компоненти и основни характеристики на социалната дейност и социалната работа.
2. Субекти и обекти на социалната работа.
3. Социална закрила чрез предоставяне на помощи.
4. Социална закрила и подкрепа чрез предоставяне на социални услуги.
5. Социална закрила на децата в риск – цели, задачи и принципи. Нормативни документи.
6. Агресия и просоциално поведение.
7. Социална закрила на лица с увреждания – форми, технологии, специфики, съвременни тенденции.
8. Социалната закрила при безработица – принципи, субекти и обекти на закрилата.
9. Социология на труда. Предмет, задачи и същностни характеристики.
10. Социална подкрепа – същност, елементи, цели и средства.
11. Социална работа с индивиди, семейства и групи.
12. Социална подкрепа на деца – форми, технология, специфики.
13. Демографски процеси и социална политика.
14. Парадигма на социалната дейност – дефиниране и анализ.
15. Социална дейност - проблематика, методология и технология.
16. Диагностика в социалната работа – цели, принципи, подходи, специфика.
17. Принципи и методи за диагностициране в социалната работа. Теории за социално поведение.
18. Същност и специфика на диагностиката в социалната работа.
19. Социална диагностика при социално-значими заболявания (сърдечно-съдови, диабет, затлъстяване, психични заболявания, инсулт).
20. Комуникативни умения в професионалната дейност на социалния работник.
21. Разрешаване на конфликти – типове конфликт. Стиллове на справяне с междуличностния конфликт и поведенчески реакции.
22. Социално включване и социална интеграция на етнически малцинствени общности.
23. Културни подходи към социалната работа: културна компетентност и културна смиреност.
24. Предприемачество в социалната сфера – стратегии, видове, отговорности.
25. Международно социално законодателство и международни институции, разглеждащи проблематиката и определящи съвременните стандарти за социална дейност.
26. Организация и управление на социалната работа в международен и национален

план.

27. Методология на научните изследвания в социалната работа.
28. Етическите принципи и ценности като елемент на организационната култура.
29. Аспекти на управлението на човешките ресурси и разрешаването на конфликти.

Ръководител катедра:
Доц. д-р Виктория Сотирова

Литература:

1. Василев, Р., Динчийска, С., Сотирова, В. (2022), В света на децата, Стара Загора: Литера принт, ISBN: 978-954-487-180-2
2. Векова, Л. (2022). Социална защита при безработица: социална работа с безработни лица. Сафия
3. Дейвис, М. (2011). Антология. Социална работа. С.
4. Димитров, Н. (2017). Автосегрегация и маргинализация при ромите в България. София: УИ „Св. Климент Охридски“
5. Димова, Д., И. Кусев. (2003). Социална политика и социална дейност. ИК Тракия, С.
6. Зографова, Й. (2001). Агресивността на българина в условията на преход. София: АИ “Проф. Марин Дринов”
7. Калпачки, Р. (2021). Неврология за научаване. Обща неврология, мозъчен инсулт, епилепсия, част 1, Благоевград: УИ „Н. Рилски“
8. Кирилов, Св. (2021). Дискриминирани или сами виновни? Ромите в България и чернокожите в САЩ. София: УИ „св. Климент Охридски“
9. Ковачева, С. (2018). Социална политика, основана на доказателства: актуални проблеми от социологическа перспектива. Варна
10. Кривирадева, Б. и кол. (2012). Работа с деца в риск. Габрово: Екс-прес.
11. Кусев Ив. (1998). Основи на социалната работа. С.
12. Леков К. (1999). Социален мениджмънт. Бл.
13. Леков К. (2002). Социална политика. Бл.
14. Леков К. (2002). Социалната закрила при безработица. Бл.
15. Леков К. (2003). Основи на социалната дейност и работа. Бл.
16. Механджийска, Г. (2008). Супервизията в социалната работа. Подкрепа, ръководство и развитие на помагащите специалисти. С.
17. Механджийска, Г. (2008). Интервюирането в социалната работа. София: Изток – Запад
18. Механджийска, Г. (2009). Общностни измерения на социалната работа: Методите Запад. на макропрактиката. София: Априком ООД.
19. Механджийска, Г. (2013). Социална работа по случай – реконцептуализация на традиционните разбирания в съвременна приложна перспектива. Социална работа, 1, 4-29.
20. Механджийска, Г., (2019). Социална работа с индивидуален клиент. София: УИ „Св. Климент Охридски“
21. Милушева, Т. (2014). Прилагане на мотивационни методи в социалната работа с младежи с девиантно поведение. <http://oaji.net/articles/2016/2961-1475308813.pdf>
22. Минков, Г., Кънева, О. (2022). Наръчник на социалния работник
23. Митева, П. (2006). Методи в помагащите професии. „М&М, София.
24. Мирчев, М. (2003). Ролята "посредник" на социалния работник. В сб. Хуманитарното знание. БСУ.
25. Михайлов, М. (2023). Социална политика и сигурност. Пловдив: Висше училище на сигурността и икономиката
26. Михайлова, Е. (2015) Социална политика – реалност и предизвикателства. София: Земя
27. Мръчков В., Трудово право, X преработено и допълнено издание, Сиби, С, 2018 г.
28. Николова Е. (2012). Основи на женското предприемачество. С.
29. Нунев, С. (2009). Антидискриминационна и антиподтискаща социална работа. Съвременна теория и практика. С.
30. Нунев, С. (2015). Актуални теоретико-практични аспекти на социалната работа в общност. Научни трудове на Русенския университет, 54 (8.1), 64-69.

31. Нунев, Й. (2023). Българските роми и образованието – минало, настояще, бъдеще. УИ „Великотърновски университет“
32. Ончев, Г. (2012). Личностова абнормност в клиничната практика. Второ преработено издание. Контекст.
33. Паризов, П. (2007). Социална интеграция на етнокултурни общности. Бл.
34. Паризов, П. В. Сотирова. (2012). Методи на социална работа. Бл.
35. Пачкова, П. (2009). Политическа социология. Бл.
36. Петров, С. (2022). Организациите с идеална цел - същност, роли, управление. София: УИ „Св. Климент Охридски“
37. Петров, Т. (2009). Социална политика и социални дейности. Варна Радев, Н. (2007). Технологии за социална защита, Горекс Пресл
38. Радев, Н. (2018). Относно предмета на науката социална работа. Социална работа, 1, 2-28.
39. Раден, Н., Будева, С. (2005). Социални умения, В. Търново.
40. Радев, Н. (2017). Основи на социалната работа, Плевен
41. Рангелова, Е., Механджийска, Г. (2008). Методи на социалната работа. Габрово: Екс-Прес
42. Русанова Л. (2011). Концепцията за социалното предприемачество и българският опит. Научни трудове на Русенския университет, т. 50, 5.1.
43. Симеонова, Р. (2012). Ръководство и култура в организациите за социална работа, ИБИС
44. Сотирова, В. (2011). Бедността като социално-икономическо явление през XI век. В сп. „Социология и икономика”, кн.1, ст. 116-122.
45. Сотирова, В. (2012). Съвременни аспекти на социалната работа с безработни, бедни, социално изолирани. В сп. “Асклепий”, с. 114 – 119.
46. Сотирова, В. (2012). Теоретико-практични аспекти на социалната работа. В сп. “Асклепий”, с. 103 -107.
47. Средкова, Кр. Осигурително право, V преработено и допълнено издание, Сиби, С., 2016 г.
48. Станчева-Попкостадинова, В. (2002). Психопрофилактични и психосоциални аспекти на умствената изостаналост. Бл.
49. Станчева-Попкостадинова, В. (2004). Психохигиена и психопрофилактика. Бл.
50. Стойков, Ц. (1999). Социално подпомагане. С.
51. Стойков, Ан. (2015). Социалната percepция в професионалната дейност на социалния работник. Social studies Volume V, Number 7.
52. Тодорова, Е. (1999). Реалната помощ – професионално институционализиране и практически аспекти на социалната работа. В.
53. Тодорова Т. Социално предприемачество: общи насоки и национални приоритети. В: Социални изследвания 2014, Изд. На Великотърновския университет, В. Т., 2014
54. Тодорова, Т. Социалното предприемачество – средство за местно развитие, намаляване на младежката безработица и удовлетворяване на социалните потребности, Информационен бюлетин по труда, изд. ИК “Труд и право”, бр.7, 2014, с. 17-26
55. Тодорова, Т. Социалните предприятия в България – иновативен модел за заетост и социално включване, Информационен бюлетин по труда, изд. ИК “Труд и право”, бр.8, 2014, с. 23-31.
56. Трашлиев, Р., Г. Колев, И. Дерижан. (2005). Детето като проблем на социалната работа. Ш.
57. Фирсов, М.В., Е.Г. Студенова. (2000). Теория социальной работы. М.
58. Фирсов, М.В., Е.Г. Студенова. (2001). Теория социальной работы. М.
59. Цветанска, С. (2006). Развитие на комуникативна компетентност в контекста на обучението на възрастни в работна среда. Стратегии на образованието и научната политика, 1-2/, с. 1 - 8.

60. Чолакова, М. (2012). Културни предизвикателства към социалната работа. С.
61. Чолакова, М. (2018). Овластяването в погледите пред себе си. В: Градев, Д., Маринов, А., Сапунджиева, К., Карабельова, С., Митев, К., Йонкова, К., Матанова, В., Чолакова, М., Георгиев, Л. Поглед пред себе си. Личната мрежа на общуването. .Университетско издателство на СУ "Св. Климент Охридски", София, 271 с., ISBN 978-954-07-4521-3, 198-224.
62. Чолакова, М. (2016). Овластяването в социалната работа. В: Станчева-Попкостадинова, В. (Ред.).Актуални проблеми на социалната работа, Благоевград:Университетско издателство „Неофит Рилски”, 13-29.
63. Чолакова, М. (2022). Културното смирение. София: УИ „Св. Климент Охридски“
64. Христов,Х., Христова, С. (2008). Социална политика и администрация. София: УНСС
65. Христовков, Й. (2020). Социална политика. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“
66. Шулман, Л. (1996). Изкуството да се помага на индивиди, семейства и групи, С.
67. Янакиев, Ю. (2022). Агресия, насилие и просоциално поведение. Пловдив: ПУ "Паисий Хилендарски".
68. Lekov, K., S. Chinceva. (2004). Applying statistical methods in social work with long-time unemployed persons. Seventh International Conference on Discrete Mathematics and Applications, Bansko, Bulgaria, pp. 173-182.
69. Sotirova, V. (2007). The Unemployment in the region of Blagoevgrad during the transition period towards market economics. In: Asklepios, tom I (XX), pp. 97-103.
70. Sotirova, V., A. Ballev. (2004). New methods of approach in the Social Work of Bulgaria. In, Journal of the network for prevention of child maltreatment "TODAY`S CHILDREN ARE TOMORROW`S PARENTS", Child welfare development around the World: Preventing child abuse and neglect, N 14-15
71. Stancheva-Popkostadinova, V. (2010). Current Tends in Social Work Case Management. In: K.Popova, V.Stancheva-Popkostadinova(Eds.). Case Work and Social Control in the 20th Century, 107-119.
72. Thompson, N., Stepney, P. (2018). Social Work Theory and Methods The Essentials. Routledge
73. Zastrow Charles, (2012) The Practice of Social Work - A Comprehensive Worktex
74. Zastrow, C., Hessenauer, S. (2022). Empowerment Series: Introduction to Social Work and Social Welfare: Empowering People 13th Edition

НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ (актуални към м. ноември 2023 година)

За пълна точност и вярност е необходимо да се направи справка към датата на ползване на посочените нормативни документи

ЗАКОНИ

- ЗАКОН за социално подпомагане (изм. ДВ. бр.84 от 6 Октомври 2023г.)
- ЗАКОН за хората с увреждания (изм. и доп. ДВ. бр.8 от 25 Януари 2023г.)
- ЗАКОН за социалните услуги (изм. ДВ. бр.104 от 30 Декември 2022г.)
- ЗАКОН за личната помощ (изм. ДВ. бр.8 от 28 Януари 2022г.)
- ЗАКОН за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (изм. ДВ. бр.101 от 27 Декември 2019г.)
- ЗАКОН за закрила на детето (изм. и доп. ДВ. бр.62 от 5 Август 2022г., доп. ДВ. бр.66 от 1 Август 2023г.)
- КОДЕКС на труда (изм. и доп. ДВ. бр.85 от 10 Октомври 2023г.)
- КОДЕКС за социално осигуряване (доп., бр. 8 от 25.01.2023 г., в сила от 29.01.2023 г.)
- СЕМЕЕН КОДЕКС (доп. ДВ. бр.67 от 4 Август 2023г.)
- ЗАКОН за защита от домашното насилие (изм. и доп. ДВ. бр.69 от 11 Август 2023г.)

ЗАКОН за семейни помощи за деца (доп. ДВ. бр.66 от 1 Август 2023г.)
ЗАКОН за насърчаване на заетостта (изм. и доп. ДВ. бр.82 от 29 Септември 2023г.)
ЗАКОН за убежището и бежанците (изм. и доп. ДВ. бр.89 от 16 Октомври 2020г.)
ЗАКОН за защита от дискриминация (изм. ДВ. бр.84 от 6 Октомври 2023г.)
ЗАКОН за защита от домашното насилие (Загл. изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) (изм., бр. 101 от 27.12.2019 г.)
ЗАКОН за здравното осигуряване (изм. ДВ. бр.84 от 6 Октомври 2023г.)
ЗАКОН за ветераните от войните на Република България (Загл. доп. - ДВ, бр. 105 от 2016 г., изм. и доп., бр. 105 от 30.12.2016 г.)
ЗАКОН за военноинвалидите и военнопострадалите (изм. и доп. ДВ. бр.109 от 22 Декември 2020г.)
ЗАКОН за гарантиране вземанията на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя (изм. ДВ. бр.103 от 4 Декември 2020г.)
ЗАКОН за здравословни и безопасни условия на труд (изм. и доп. ДВ. бр.100 от 16 Декември 2022г.)
ЗАКОН за трудовата миграция и трудовата мобилност (изм. ДВ. бр.34 от 23 Април 2019г.)
ЗАКОН за уреждане на колективните трудови спорове (доп., бр. 7 от 24.01.2012 г., бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 1.11.2015 г.)
ЗАКОН за установяване на трудов и осигурителен стаж по съдебен ред (изм. и доп. ДВ. бр.85 от 10 Октомври 2023г.)
ЗАКОН за предприятията на социалната и солидарна икономика (доп., бр. 17 от 25.02.2020 г., в сила от 25.02.2020 г.)

ПРАВИЛНИЦИ

ПРАВИЛНИК за прилагане на Закона за насърчаване на заетостта (изм. и доп. ДВ. бр.6 от 20 Януари 2023г.)
ПРАВИЛНИК за прилагане на Закона за социално подпомагане (изм. и доп. ДВ. бр.44 от 19 Май 2023г.)
ПРАВИЛНИК за прилагане на Закона за семейни помощи за деца изм. и доп. ДВ. бр.29 от 31 Март 2023г.)
ПРАВИЛНИК за прилагане на Закона за социалните услуги (приет с ПМС № 306 от 09.11.2020 г., обн. ДВ. бр.98 от 17 Ноември 2020 г.)
ПРАВИЛНИК за прилагане на закона за трудовата миграция и трудовата мобилност (изм. ДВ. бр.36 от 13 Май 2022г.)
ПРАВИЛНИК за структурата, организацията и дейността на Национални съвет за закрила на детето (изм. ДВ. бр.62 от 12 Юли 2013г.)
ПРАВИЛНИК за устройството и дейността на Националния съвет по въпросите на социалното включване към Министерския съвет (изм. и доп., бр. 53 от 8.07.2022 г., в сила от 8.07.2022 г.)
ПРАВИЛНИК за устройството и дейността на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси към Министерски съвет (загл. изм. - ДВ, бр. 31 ОТ 2011 г., в сила от 15.04.2011 г.) (изм. ДВ. бр.53 от 8 Юли 2022г.)
ПРАВИЛНИК за дейността на Съвета по осиновяване (обн., ДВ, бр. 98 от 11.12.2009 г., в сила от 11.12.2009 г.)
ПРАВИЛНИК за дейността на Съвета по международното осиновяване (Обн. ДВ. бр.91 от 4 Ноември 2014г.)
ПРАВИЛНИК за дейността на фонд „Условия на труд (обн., ДВ, бр. 40 от 18.04.2008 г., в сила от 1.01.2008 г.)
ПРАВИЛНИК за устройството и организацията на работата на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинската експертиза (изм. и доп., бр. 62 от 27.07.2018 г., в сила от 27.07.2018 г., бр. 84 от 25.10.2019 г., в сила от 1.01.2020 г., бр. 59 от 16.07.2021 г., в сила от 16.07.2021 г.)
УСТРОЙСТВЕН ПРАВИЛНИК на Агенцията за хората с увреждания (изм. и доп. ДВ. бр.62 от 5 Август 2022г.)

ПРАВИЛНИК за прилагане на Закона за закрила на детето (изм. и доп. ДВ. бр.49 от 6 Юни 2023г.)

УСТРОЙСТВЕН ПРАВИЛНИК на Държавната агенция за закрила на детето (изм. и доп. ДВ. бр.62 от 5 Август 2022г.)

УСТРОЙСТВЕН ПРАВИЛНИК на Агенцията за социално подпомагане (изм. ДВ. бр.27 от 2 Април 2021г.)

УСТРОЙСТВЕН ПРАВИЛНИК на Министерството на труда и социалната политика (изм., бр. 20 от 9.03.2021г., в сила от 9.03.2021 г.)

НАРЕДБИ

НАРЕДБА за качеството на социалните услуги (Обн. ДВ. бр.48 от 28 Юни 2022г., обн. ДВ. бр.49 от 30 Юни 2022г., обн. ДВ. бр.50 от 1 Юли 2022г.)

НАРЕДБА за планиране на социалните услуги (Приета с ПМС № 133 от 6.04.2021 г., обн., ДВ, бр. 29 от 9.04.2021 г.)

НАРЕДБА за условията и реда за кандидатстване, подбор и утвърждаване на приемни семейства и настаняване на деца в тях (изм. и доп. ДВ. бр.79 от 3 Октомври 2017г., доп. ДВ. бр.38 от 10 Май 2019г.)

НАРЕДБА за специализирана закрила на деца на обществени места (изм. ДВ. бр.62 от 12 Юли 2013г.)

НАРЕДБА за условията и реда за осъществяване на мерки за предотвратяване изоставянето на деца и настаняването им в институции, както и за тяхната реинтеграция (изм. и доп. ДВ. бр.37 от 7 Май 2019г.)

НАРЕДБА за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изяви дарби (изм. и доп. ДВ. бр.102 от 23 Декември 2022г.)

НАРЕДБА №3. от 24.10.2014 г. за условията и реда за водене на регистрите при международно осиновяване и даване на съгласие от министъра на правосъдието (изм. и доп. ДВ. бр.31 от 12 Април 2019г.)

НАРЕДБА за трудоустрояване (бр. 17 от 28.02.2014 г., в сила от 1.01.2014 г.)

НАРЕДБА № РД-07-1 от 4 април 2016 г. за реда и условията за определяне на целевите групи по оперативната програма за храни и/или основно материално подпомагане, съфинансирана от фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (изм. и доп. ДВ. бр.100 от 15 Декември 2017г.)

НАРЕДБА РД-07-8 от 24.07.2019 г. за условията и реда за осъществяване и контрол на дейностите по предоставяне и ремонт на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия за хората с увреждания (обн., ДВ, бр. 61 от 2.08.2019 г., в сила от 2.08.2019 г.)

НАРЕДБА № 6 от 24.07.2006 г. за условията и реда за даване на разрешения за работа на лица, ненавършили 18 години (зм. и доп. ДВ. бр.64 от 8 Август 2017г.)

НАРЕДБА за стандартите за заплащане на труда на служителите, осъществяващи дейности по предоставяне на социални услуги, които се финансират от държавния бюджет (обн., ДВ, бр. 105 от 11.12.2020 г., в сила от 1.01.2022г.)

НАРЕДБА за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изяви дарби (изм., бр. 30 от 31.03.2020 г., в сила от 31.03.2020 г.)

МЕЖДУНАРОДНИ КОНВЕНЦИИ

КОНВЕНЦИЯ за правата на детето

ХАГСКА КОНВЕНЦИЯ за защита на децата и сътрудничество в областта на международното осиновяване (ДВ, бр. 78 от 13.08.2002 г.)

Конвенция за правата на хората с увреждания (ДВ, бр. 37 от 15.05.2012 г., в сила от 21.04.2012 г.)

Стратегии и др.

Стратегия за правата на хората с увреждания за периода 2021-2030 година

Стратегия на Съвета на Европа за правата на детето (2022-2027)

Национална стратегия „Визия за деинституционализацията на децата в Република България“

Национална стратегия за дългосрочна грижа
Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030
Национална стратегия за хората с увреждания 2021 – 2030г.
Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021 - 2030)
Национална стратегия за демографско развитие на Република България 2006-2030 г.
Национална програма за безопасност и здраве при работа – 2022-2024 година
Стратегия по заетостта на Република България 2021 – 2030 година
Етичен кодекс на работещите с деца
Етичен кодекс на служителите, осъществяващи дейности по предоставяне на социални услуги

ЕЛЕКТРОННИ САЙТОВЕ

www.mlsp.government.bg

www.asp.government.bg

www.sacp.government.bg

<https://www.az.government.bg/>

<https://ahu.mlsp.government.bg/home/>

<https://sacp.government.bg/>

<https://www.iassw-aiets.org/>

www.swjournal-bg.com

<https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work>